

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus/yhteenveto Amelia Cardwell

Vartiosaaren osayleiskaavan Kerro kantasi -kyselyn yhteenveto 11.5.-1.6.2022

Vartiosaaren osayleiskaavan Kerro kantasi -kyselyllä kerättiin mielipiteitä Vartiosaaren virkistyskäytön kehittämisen laajuudesta. Kyselyn pohjaksi oli laadittu viisi skenaarioehdotusta, mitkä löytyvät yhteenvedon lopussa olevasta liitteestä (liite 1). Laaditut skenaariot eroavat toisistaan merkittävimmin virkistyskäytön laajuuden sekä saavutettavuuden toteutuksen osalta: VE0 ja VE0+ toimivat lauttayhteyden tukeutuvina pienimuotoisia virkistyspalveluja tarjoavina skenaarioina, ja skenaariot VE1, VE2 ja VE3 taas tarjoavat monipuolisempaa palvelutoimintaa ja painottavat siltaa tai siltoja saavutettavuuden mahdollistajana. Kyselyn myötä pyrittiin kartoittamaan mielipiteitä ja toiveita erityisesti saaren saavutettavuuteen, kulunohjaukseen, palveluihin, huviloiden käyttöön ja säilymisedellytyksiin, sekä luonnonsuojelutarpeisiin liittyen. Kyselyn lopuksi oli myös mahdollisuus äänestää kannatettavinta ja vähiten kannatettavaa skenaarioita. Kysely keräsi yhteensä 1004 kommenttia.

Mielipiteet Vartiosaaren huviloiden tulevasta käytöstä

Kyselyssä korostui huviloiden tärkeä rooli osana saaren identiteettiä ja omaleimaisuutta. Moni kyselyyn vastannut nosti esiin huolensa huviloiden kunnosta, ja korosti tarpeita niiden kunnostamiselle saaren arvokkaaksi kuvaillun historian säilyttämiseksi. Myös huviloiden yksityistämistä esitettiin hyvänä vaihtoehtona, sillä yksityisomistuksessa kunnossapidon koetaan varmistuvan todennäköisimmin.

Ajatukset huviloiden uusista käyttötarkoituksista saivat pääasiallisesti kannatusta, ja uusiksi käyttötarkoituksiksi ehdotettiin mm. niin ympärivuotisia kuin kesäkäyttöisiä kahviloita, luontotaloa sekä pienimuotoista majoitustoimintaa. Nämä mahdollistaisivat monipuolisen ajanvieton ja yöpymisen saarella. Esimerkiksi Villa Kaislikon mahdollisuuksia kahvilakäytössä korostettiin. Myös tontin rantaviivalla olevan saunan hyödyntämistä osana Villa Kaislikon hypoteettista palvelukokonaisuutta nähdään mahdollisuutena, mikäli sauna saataisiin kunnostettua. Vartiosaaressa tyhjillään oleva Ny-Torpin huvila ja tämän ranta mainittiin myös soveltuvan hyvin melojien rantautumispaikaksi sekä yleiseksi uimarannaksi. Lisäksi ehdotuksia esitettiin opastetuille kierroksille, jossa kävijät pääsisivät perehtymään Vartiosaaren huvila-arkkitehtuuriin ja historiaan.

Vaikkakin huviloiden uudet käyttötarkoitukset saivat kannatusta, kommentteissa toivottiin uusien palvelujen ohella myös mahdollisuuksia nykyisten huvilatoimijoiden tukemiselle ja toiminnan kehittämiseksi. Kaupungin omien toimialojen, yhdistysten sekä yksityisten toimijoiden muodostama kokonaisuus koetaan toimivaksi, ja niiden nähdään tarjoavan mahdollisuuksia sekä tukea kohderyhmilleen. Tämän vuoksi huviloiden nykyisten toimintojen säilyminen koetaan tärkeäksi. Mm. nuorisotalo nähdään ylläpidettävänä palveluna Vartiosaaressa. Vaikka huviloiden hyödyntäminen yleishyödylliseen palvelutoimintaan kiinnosti useaa kyselyyn vastannutta, kuitenkin mahdollisuus nykyisten toimijoiden syrjäyttämistä ja uusien palvelujen houkuttelemat lisääntyvät vierailijamäärät herättävät huolta. Mm. luonnon kulumisen sekä ilkvallan ja muun häiriökäyttäytymisen lisääntyminen kasvavan palvelutoiminnan myötä epäilyttävät.

Silta Vartiosaareen? – Mielipiteet jakautuivat

Vartiosaaren saavutettavuus ja se, että tarvitaanko saareen silta, oli kyselyn puhutuimpia teemoja. Selkeää yksimielistä kantaa ei käynyt ilmi, vaan mielipiteet koskien saavutettavuutta jakautuivat: yhden sekä kahden sillan ratkaisut saivat sekä vastustusta että kannatusta.

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus/yhteenveto Amelia Cardwell

Kuitenkin tarkastellessa mm. eniten ääniä saaneita vastauksia läpi kyselyn ja huomioidessa eniten kannatusta saatua skenaariota äänestystuloksissa, siltoja vastustavien kanta korostui pääsääntöisesti eniten. Siltaa vastustavia kommentteja oli myös kokonaisuudessaan enemmän suhteessa siltaa kannattaviin kommentteihin.

Sillan vastustajien perustelut

Siltaratkaisuja vastustavat henkilöt perustelivat kantaansa Vartiosaaren luonnon monimuotoisuuden, luonnonrauhan sekä koko virkistyskäyttökokonaisuuden heikkenemisellä sillan myötä. Jos Vartiosaaren pääsy mahdollistettaisiin sillalla, tämän pelätään kasvattavan kävijämääriä liiaksi, jolloin kävijöitä olisi vaativampaa kontrolloida ja mahdollisuus ilkeille ja muulle häiriökäyttäytymiselle lisääntyisi. Mm. poluilta poikkeamisen, maastopyöräilyn ja mopon aiheuttamat vaikutukset luontoon herättävät huolta. Myös itse sillan rakentamisprosessi ja tämän ekologiset ja maisemalliset haittavaikutukset sekä taloudelliset kustannukset huolestuttavat. Lisäksi tyytymättömyyttä herättää sillan vaikutukset vesiliikennöinnin mahdollisuuksiin: mm. sillan alituskorkeus nähdään ongelmana suurempien purjevereiden kulkemiselle, joiden mainitaan tarvitsevan vähintään jopa 24 metriä päästääkseen pois satamasta. Mahdollisen Ramsinsalmen sillan tarve kohota näin korkealle ja sillan vaikutukset epäilyttävät useaa kyselyyn vastannutta.

Vaihtoehtoiset kulkuyhteydet

Sillan sijaan kannatusta löytyi lauttayhteyden kehittämistä varten, mikäli saaren saavutettavuutta tulee jatkossa edistää. Esimerkiksi lautan ympärivuotinen kulku nähdään mahdollisena. Saavutettavuutta ehdotettiin parantavaksi myös muodostamalla sähkölauttayhteyksiä nykyisen Reposalmen lisäksi esimerkiksi Ramsinniemestä, Marjaniemestä, Puotilasta, Vuosaaresta ja Tammisalosta. Siltaa vastustavat myös korostivat talvisin jo käytössä olevan pitkospuusillan tähänastista toimivuutta, mikä on aiemminkin mahdollistanut saaren ympärivuotisen vierailun. Tietoisuutta sähkölauttayhteyden ja talvisillan olemassaolosta kehoitetaan lisäävän. Myös yhteyslaturien kunnostusta kannatetaan, ja niiden määrää voitaisiin lisätä Vartiosaaren saavutettavuuden parantamiseksi.

Yhden tai kahden sillan kannattajien perustelut

Siltaa kannattavat puolestaan näkevät ratkaisun mahdollisuutena Vartiosaarta ympäröivälle kasvussa olevalle väestölle sekä saaren palvelutoiminnalle. Usean kommentoijan näkökulmasta saari on vain pienen paikallispiirin käytettävissä, mikä koetaan eriarvoistavana asetelmana. Siltaa kuvaillaan yhdenvertaisuutta edistävänä rakenteena, tämän mahdollistaessa esteettömän, maksuttoman ja ympärivuotisen kulun saareen laajemmalle ja monipuolisemmalle ihmisjoukolla. Yhdenvertaisuutta heikentävänä ratkaisuna mainitaan olevan myös se, jos Laajasalosta mahdollistetaan pääsy Vartiosaaren sillalla, mutta Vuosaaresta ei. Tämän takia osassa kommentteista kannatetaan kahden sillan ratkaisua. Kulkuyhteyttä Vuosaaresta Laajasaloon myös puolletaan Saaristoratikan korvaavana ratkaisuna, jonka reitti koetaan yhä tärkeänä yhteystarpeena alueiden välillä. Yhdistyvät kaupunginosat ja helsinkiläisten yhteiset alueet mainitaan edistävän kaupunkilaisten hyvinvointia laajalla alueella.

Liikkuminen tulevaisuuden Vartiosaaressa

Käveltävä saari

Suurin osa kyselyyn vastanneista toivovat Vartiosaaren säilyvän kävelyvaltaisena virkistyskohteena. Kävelyreiteille toivotaan lähtökohtaisesti vain pienimuotoista kehittämistä, jos lainkaan, ja ehdotuksina nousivat mm. pitkospuiden lisääminen. Pyöräilyn, etenkin

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus/yhteenveto Amelia Cardwell

maastopyöräilyn, pelätään taas aiheuttavan maaperän kulumista ja vahingoittavan luontoa, minkä vuoksi ajatus pyöräilymahdollisuuksien lisäämisestä Vartiosaareen herätti vastustusta. Maastopyöräily olisi taas ristiriidassa Vartiosaaren luonnon suojelutarpeen kanssa, mikä herättää mietitystä. Etenkin sillan tai siltojen rakentamisen pelätään lisäävän maastopyöräilyä saarella. Lisäksi ajatus saaristobaanasta herätti kauhistausta monelle, vaikka ratkaisulle osoittautui olevan myös muutamia kannattajia.

Pyöräily

Pyöräilymahdollisuuksia kannattavat vastaajat toivoivat tämän liikkumismuodon mahdollistuvan etenkin siltayhteyden myötä. Mahdollisuus pyöräillä Vuosaaresta Laajasaloon nähdään osan vastanneiden mielestä tärkeänä alueiden välistä liikkuvuutta ja saavutettavuutta edistävänä ratkaisuna. Hyvät pyöräpysäköintipaikat Vartiosaaren vastarannalla olisi hyvä ratkaisu, huolimatta siitä mahdollistuuko pyöräily Vartiosaarella jatkossa vai ei. Autoilua saareen ei kaivata, mutta huoltoliikenneyhteydet huviloiden edustoille nähdään kannatettavina.

Yhteyslaiturit ja rantautumispaikat

Kommenteissa korostui myös toiveet kehittää yhteyslaitureita, jotta mahdollisuus saapua Vartiosaareen vesiteitse parantuisi. Laiturit myös parantaisivat melontamahdollisuuksia Vartiosaaren edustalla, mille vaikuttaa kommenttien perusteella olevan kysyntää. Laitureiden kupeeseen ehdotettiin lisäävän jonkun verran myös vuokrattavia kaupunkisoutuveneitä yleiseen käyttöön, joilla pääsisi rantautumaan niin Vartiosaareen kuin mm. Reposalmeen.

Vartiosaaren virkistyskäytön ja matkailupalvelujen laajuus

Perusteluita pienimuotoiselle kehittämiselle

Kyselyn perusteella Vartiosaaren tarjoamat nykyiset luonnonmukaiset virkistysmahdollisuudet koetaan tärkeinä. Saaren luonnontilan ja identiteetin mahdollinen järkkyminen merkittävien virkistyskäytön muutoksien ja matkailupalvelujen lisäämisten myötä herätti huolta useimmille kyselyn vastanneille. Virkistyskäytön laajuudesta puhuttaessa, skenaarioiden VE0 ja VE0+ ratkaisuja puollettiin lähtökohtaisesti eniten, joista skenaarion VE0+ kannatus oli suurempaa tämän tarjoamien laajojen luonnonsuojelualueiden vuoksi. Toiveita vain pienille virkistyskäytön muutoksille perusteltiin niiden mahdollistaessa Vartiosaaren, useaan otteeseen ainutlaatuiseksi korostetun, luonnontilan- ja rauhan paremman säilymisen verraten muihin skenaarioihin. Useassa kommentissa kuitenkin ilmeni tarpeita pienimuotoisten retkeilypalveluiden lisäämiselle, kuten paremmille saniteettipalveluille, jätehuoltoratkaisuille, grillikatoksille, yhdelle tai useammalle yhteyslaiturille sekä paremmille opasteille nykyisten polkujen varsille. Pienimuotoisista uinti- ja melontamahdollisuuksien lisäämistä myös pääsääntöisesti kannatettiin, mikäli luonnontilaista rantaviivaa säilyisi mm. vesilintujen pesinnän turvaamiseksi. Myös nykyisten tyhjiällä olevien huviloiden hyödyntäminen matkailupalvelujen lisäämisestä oltiin jokseenkin tyytyväisiä, mikäli tämä muutos olisi maltillista. Suurempaa kannatusta löytyi nykyisten huvilatoimijoiden tukemiselle sekä huviloiden hyödyntämisestä mm. pienimuotoiseen, mahdollisesti ympärivuotiseen, ravintola- tai kahvilatoimintaan.

Skenaarioiden VE2 ja VE3 ratkaisut koettiin pääsääntöisesti liian raskaiksi saaren kestokyvyn kannalta: erityisesti pyöräilyn pääreitit ja saaren ympäri kulkevan kävelyreitit pelätään vaarantavan saarella vallitsevaa kasvillisuutta ja eläimistöä, sekä häiritsevän huviloiden yksityisyyttä. Useat kommentoijat kokevat saaren toimivan miellyttävänä virkistyskohteena sellaisenaan ilman suurempia muutoksia. Kommentit korostivat myös lauttayhteyden elämyksellisyyttä ja tämän merkittävyyttä osana virkistyskokemusta, minkä vuoksi lauttayhteyttä

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus/yhteenveto Amelia Cardwell

ja tämän liikennöinnin kehittämistä kannatettiin pääpiirteittäin enemmän sillan tai siltojen rakentamisen sijaan.

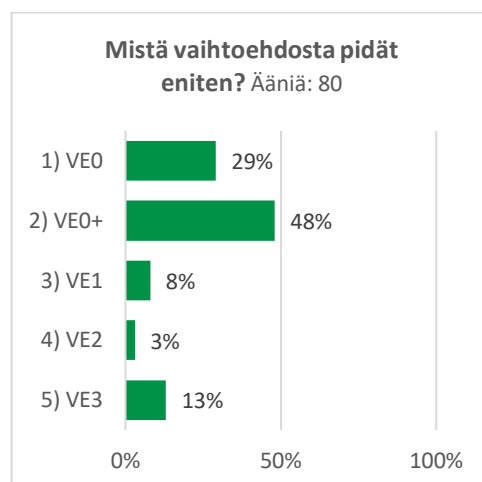
Perusteluita laajemmalle kehittämiselle

Vaikka suuri osa kyselyyn vastanneista kannatti pienimuotoista virkistyskäytön ja matkailupalvelujen kehittämistä Vartiosaassa, kannattajia löytyi myös suuremmille muutoksille. Tarvetta Vartiosaaren runsaammasta kehittämisestä perusteltiin tämän kyvystä tarjota virkistysmahdollisuuksia yhä laajemmalle ihmisjoukoille. Vartiosaaren mainitaan nyt tarjoavan virkistystä vain pienelle paikallispiirille, mikä koetaan epäoikeudenmukaisena. Myös saaren esteettömyys yhdenvertaisemman saarella kulkemisen kannalta nähdään kehitettävänä asiana osan vastanneiden mielestä. Polkujen kunnostus ja mahdollinen laajentaminen herätti kuitenkin useammalle varautuneisuutta, sillä samanaikaisesti merkittävä polkujen kehittäminen nähtiin luontoa kuormittavana ratkaisuna.

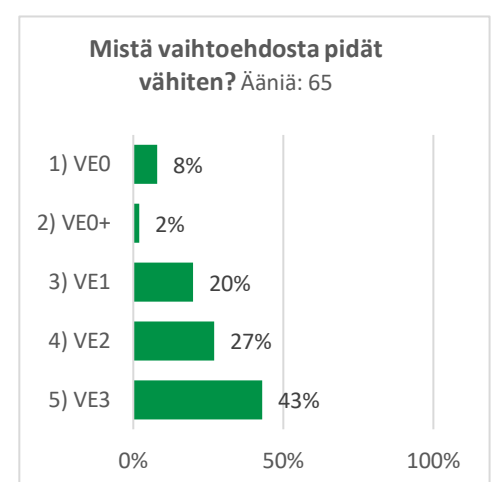
Äänestystulokset

Pidetyimpiä skenaarioita kartoittavassa kyselyssä eniten ääniä saanut ja näin suosituimmaksi skenaarioksi osoittautui VE0+ kerryttäessään 48 % äänistä (kuva 1). Skenaario VE0 korostui toiseksi suotuisampana vaihtoehtona 29 % kannatuksella (kuva 1). Vastustetuimmat skenaariot olivat vaihtoehtoisesti VE3 kerryttäessään 43 % äänistä ja VE2 kerryttäessä 27 % äänistä (kuva 2). Skenaariota VE1 suosio oli myös alhaista kerryttäessään 20 % äänistä vähiten pidetty skenaariota kartoittavassa äänestyksessä (kuva 2).

Huomataan, että molempien äänestysten tulokset ovat suurin piirtein linjassa keskenään. Suosituin skenaario on saanut vähiten ääniä heikointa skenaarioehdokasta selvitetessä. Sama toistuu tarkastellessa tuloksia toisin päin, poikkeuksena kuitenkin vaihtoehdon VE3 13 % kannatus suotuisampaa skenaariota kartoittaessa (kuva 1). Tuloksissa on kuitenkin huomioitava erot äänestysten vastaajien kokonaismäärissä, mitkä johtavat pieniin suhteellisiin eroavaisuuksiin tulosten välillä. Näin ollen äänestysten tulokset eivät ole täysin verrattavissa toisiinsa. Tästä huolimatta tulokset seuraavat pääpiirteittäin samoja suuntaviivoja, jotka korostuivat laajalti läpi kyselyn.

Kuva 1. Kannatetuimmat skenaariot.

Kuva 2. Vähiten kannatetut skenaariot.

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus/yhteenveto Amelia Cardwell

Johtopäätökset ja keskeisiä huomioita

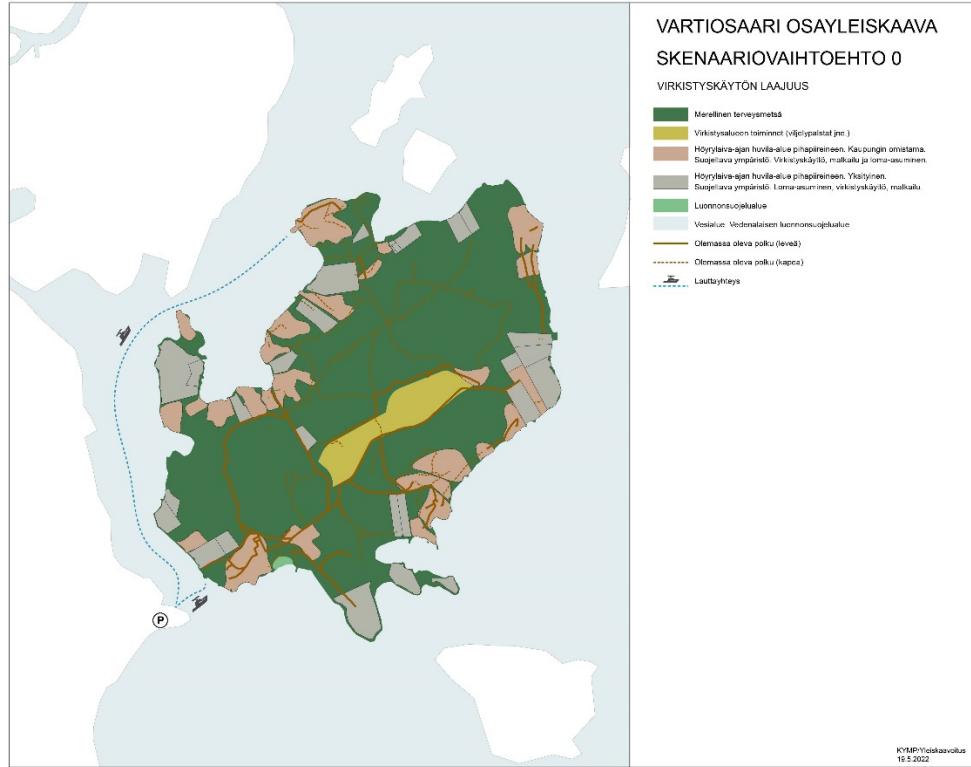
Erityisesti kysymys sillasta jakaa mielipiteitä. Siltaa puoltavat vastaajat perustelevat mielipidettään sosiaalisista näkökulmista, mm. yhdenvertaisuuden kannalta, tällä viitaten laajemman ihmisryhmän saavutettavuuden edistämiseen sekä esteettömyyteen ja maksuttomuuteen. Siltaa vastustavat henkilöt taas perustelevat kantansa ekologisista näkökulmista, kuten luonnon monimuotoisuuden ja Vartiosaaren luonnontilaisten piirteiden säilymisen kannalta. Toisaalta myös siltaa vastustavat korostivat Vartiosaaren nykyisten virkistystä mahdollistavien piirteiden, kuten koskemattoman luonnon ja luonnonrauhan, vaikutuksia henkiseen hyvinvointiin, joka voidaan välillisesti nähdä sosiaalista kestävyyttä edistävänä tekijänä.

Saavutettavuuteen liittyvistä eräivistä kannanoitoista huolimatta mielipiteet huviloiden käyttötarkoituksista, Vartiosaassa liikkumisesta ja yleisesti koko Vartiosaaren sisäisestä virkistyskäytön ja matkailupalvelujen laajuudesta ovat samansuuntaisia muutamista poikkeavista mielipiteistä huolimatta. Vartiosaareen toivotaan pääpiirteittäin pienimuotoisia julkiseen käyttöön tarkoitettuja retkeilypalveluja, ja niiden toivotaan linjautuvan saaren luonnon- ja kulttuuriehtojen mukaisesti. Vartiosaaren luonto nähdään ainutlaatuisena henkireikänä saaren nykyisille käyttäjille, ja tämän ominaisuuden toivotaan säilytettävän myös mahdollisille uusille käyttäjille sekä tuleville sukupolville vuosikymmenten päähän.

Kyselytuloksien osalta on huomioitava, että vastauksia on voinut jättää anonymisti eikä kommentoinnin määrää rajoitettu. Näin ollen vastaustuloksien kokonaiskuvan muotoutumiseen on voinut vaikuttaa yksittäisten henkilöiden kanta, mikäli ovat kommentoineet mielipiteensä useampaan otteeseen.

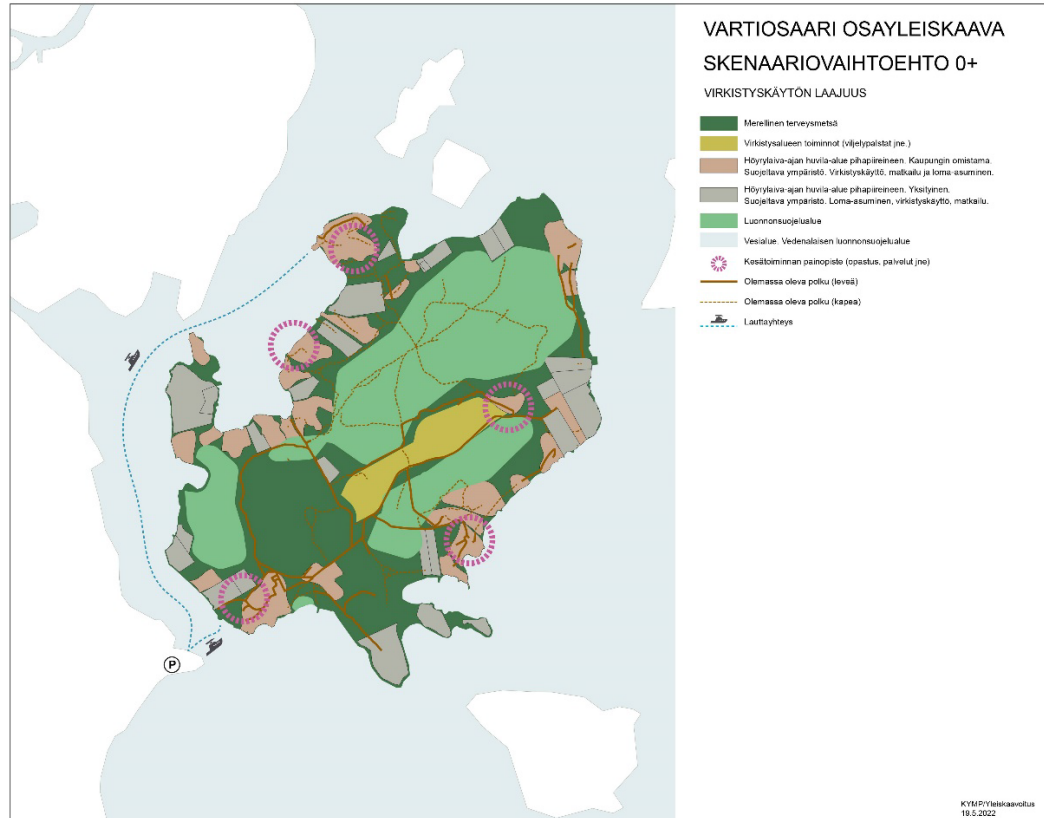
Kaupunkiympäristön toimiala
 Maankäytön yleissuunnittelu
 Yleiskaavoitus/yhteenveto Amelia Cardwell

Liite 1. Skenaariot

Skenaario VE0
 - Nykytila

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus/yhteenveto Amelia Cardwell

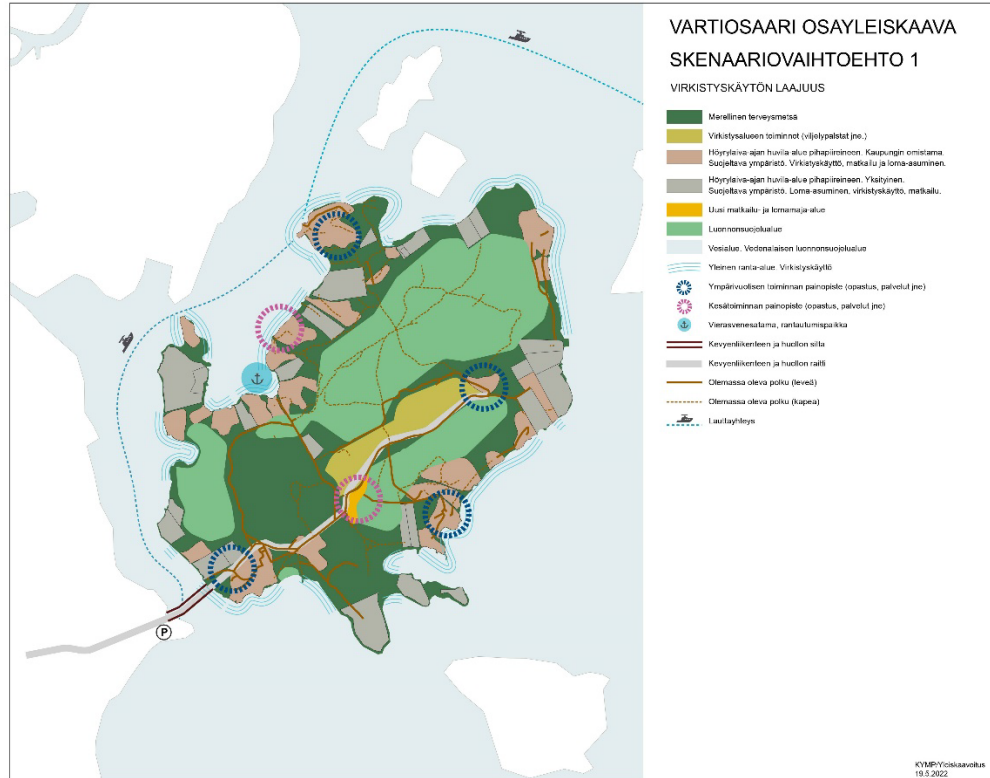

Skenaario VE0+

Kesäkäytön parantaminen, nykytilan lisäksi:

- Merellinen terveismetsä
- Huviloiden säilyminen korjauskelpoisina turvataan, loma-, virkistys- ja matkailukäyttö
- Osoitetaan luonnonsuojelualueet
- Lautayhteyksiä ja rantautumismahdollisuuksia parannetaan, korjataan nykyinen yhteyslaituri
- Polkuja, opastusta ja kulunohjausta parannetaan, osoitetaan uimapaikkoja
- Virkistyskäytön toimintoja sekä pienimuotoisia retkeily-, kahvila- ja ravintolapalveluita lisätään
- Pysäköintitarpeeseen varaudutaan

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus/yhteenveto Amelia Cardwell

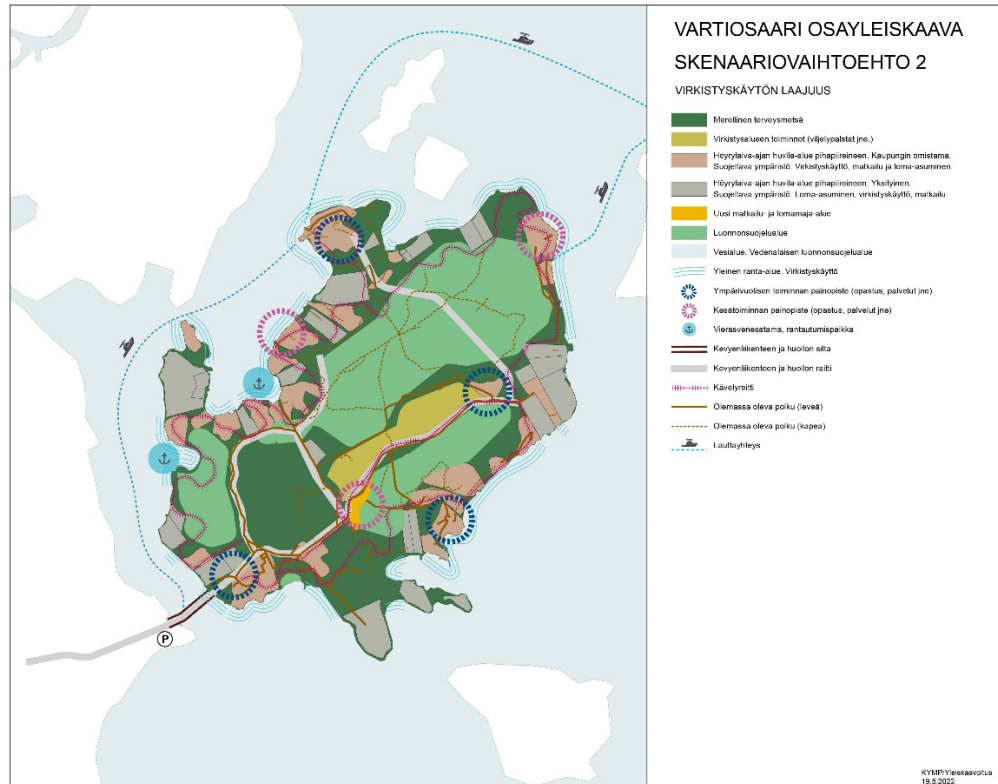

Skenaario VE1

Saaren ympärivuotisen käytön mahdollistaminen, VE0+:n lisäksi

- Ympärivuotiset palvelut saaren eteläosassa ja kesäpalvelut muualla saarella
- Rakennetaan jalankulku- ja pyöräily silta Reposalmen yli
- Lisätään lauttayhteyksiä mantereelta saaren pohjoisosaan
- Matkailu- ja majoituspalveluita lisätään
- Uusi lomamaja-alue
- Rantojen virkistyskäyttö
- Vierasvenesatama

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus/yhteenveto Amelia Cardwell

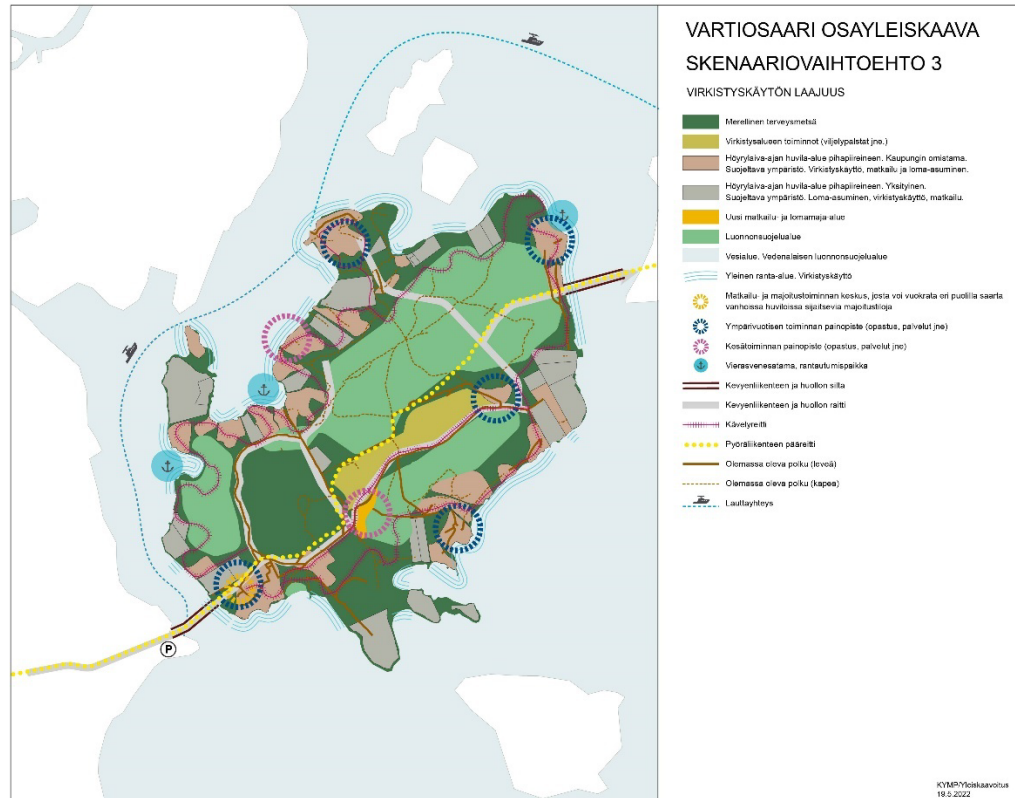

Skenaario VE2

Ympäri- vuotinen laaja virkistyskäyttö, VE1:n lisäksi

- Lauttayhteys saaren pohjoispäähän
- Rakennetaan saaren kiertävä kävelypolku
- Lisätään veneilyä, retkeilyä ja matkailua tukevia palveluita

Kaupunkiympäristön toimiala
Maankäytön yleissuunnittelu
Yleiskaavoitus/yhteenveto Amelia Cardwell

Skenaario VE3

- Ympäri- vuotinen virkistys- ja matkailualue, VE2:n lisäksi
- Silta Ramsinsalmessa ja saaren pohjoispään palvelut
 - Matkailu- ja majoitustoiminnan keskus saaren eteläpäässä
 - Laajat virkistys- ja majoituspalvelut
 - Saaren läpi kulkeva pyöräiltävä ulkoilun pääreitti
 - Esiintymis- ja tapahtumapaikkoja, kulttuuritapahtumia
 - Puistoja ja pelikenttiä
 - Satamia ja rantautumispaikkoja